

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jaromíra Jirsy a soudců Vladimíra Sládečka a Pavla Šámala (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatelky **obce L.**, zastoupené Mgr. Janou Zwyrtek Hamplovou, advokátkou, sídlem Olomoucká 261/36, Mohelnice, proti usnesení státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 4. ledna 2022 č. j. 2 KZN 1504/2021-14 a proti postupu Policie České republiky, Okresního státního zastupitelství v Břeclavi a Krajského státního zastupitelství v Brně spočívajícím v nerespektování práva stěžovatelky zvolit si zmocněnce podle svého uvážení prostřednictvím osoby oprávněné za ni činit úkony v trestní věci vedené u Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, Územního odboru Břeclav, Oddělení hospodářské kriminality, pod sp. zn. KRPB-55745/TČ-2020-060481, za účasti **Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, Územního odboru Břeclav, Oddělení hospodářské kriminality**, sídlem Národních hrdinů 18/15, Břeclav, **Okresního státního zastupitelství v Břeclavi a Krajského státního zastupitelství v Brně**, jako účastníků řízení, takto:

I. Usnesením státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 4. ledna 2022 č. j. 2 KZN 1504/2021-14 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s právem na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 4. ledna 2022 č. j. 2 KZN 1504/2021-14 se ruší.

III. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podanou podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), ve znění pozdějších předpisů, se stěžovatelka domáhá ochrany před zásahem v záhlaví uvedených orgánů činných v trestním řízení spočívajícím v tvrzeném porušení jejího práva na samosprávu garantovaného v čl. 8 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), resp. v nerespektování jejího práva zvolit si zmocněnce podle svého uvážení prostřednictvím osoby (starostky R. P.), která byla v rozhodné době jako jediná oprávněna za ni činit úkony v trestním řízení vedeném u Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, Územního odboru Břeclav, Oddělení hospodářské kriminality (dále jen „policejní orgán“), pod sp. zn.

KRPB-55745/TČ-2020-060481, a která je zároveň v téže trestní věci osobou podezřelou. Dále stěžovatelka v odůvodnění – nikoliv v petitu – navrhuje, aby Ústavní soud zrušil napadené usnesení státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně (dále jen „krajské státní zastupitelství“) [str. 8].

2. Z ústavní stížnosti a předložených podkladů se podává, že v rámci prověřování podezření ze spáchání přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kterého se měla dopustit starostka stěžovatelky R. P., požádal policejní orgán o ustanovení opatrovníka stěžovatelky coby poškozené s odůvodněním, že stěžovatelka je právnickou osobou a nemá osobu způsobilou činit úkony v trestním řízení, neboť jmenovaná starostka i místostarosta stěžovatelky M. V. byli jak v době spáchání prověřované věci, tak i v době podání daného návrhu zastupiteli stěžovatelky (viz žádost o ustanovení opatrovníka na č. l. 103 spisu).

3. Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Břeclavi (dále jen „okresní státní zastupitelství“) usnesením ze dne 2. 12. 2021 č. j. ZN 1372/2020-106 podle § 45 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, ustanovil na základě návrhu policejního orgánu stěžovatelce k výkonu jejích práv v předmětném trestním řízení opatrovníka (advokáta M. P.) s tím, že je nebezpečí z prodlení a stěžovatelka nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení.

4. Ke stížnosti starostky stěžovatelky R. P. státní zástupce krajského státního zastupitelství v záhlaví specifikovaným usnesením podle § 149 odst. 1 trestního řádu usnesení státního zástupce okresního státního zastupitelství zrušil a podle § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu znovu podle § 45 odst. 2 trestního řádu za splnění podmínek § 45 odst. 1 trestního řádu ustanovil stěžovatelce opatrovníka M. P. V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že starostka stěžovatelky v rámci podání vysvětlení sdělila, že jednání, které je předmětem prověřování, považuje za zákonné, a že ze strany stěžovatelky nedošlo k připojení se s nárokem na náhradu škody. Na základě toho uzavřel, že je zřejmé, že zájmy osob, které jsou oprávněny jednat za stěžovatelku navenek a které jsou tudíž oprávněny vykonávat práva a povinnosti vyplývající z postavení stěžovatelky coby poškozené v trestním řízení, jsou v reálné kolizi.

II.

Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že výše uvedený postup orgánů činných v trestním řízení je protiústavním zásahem do jejího práva na samosprávu, neboť jako jednotka územní samosprávy nesouhlasí s tím, aby za ni rozhodovala státním zástupcem určená fyzická osoba místo osoby, která by byla jako zástupce řádně pověřena orgány obce. Má za to, že státní zastupitelství není oprávněno odebírat orgánům města (obce) pravomoc, není oprávněno jakkoliv omezovat právo města (obce) na samosprávu a není oprávněno odebírat právo členům zastupitelstva na výkon jejich mandátu. Institut opatrovníka obce z řad advokátů nemá podle ní žádnou přímou oporu v zákoně a výklad *per analogiam* jako u soukromých firem nelze podle jejího přesvědčení na samosprávu aplikovat. Zdůrazňuje, že právo na samosprávu je realizováno prostřednictvím volených

zástupců, jejichž mandát je nezcizitelný a nemůže jim ho (bez přímé právní úpravy) nikdo (ani soud) odebrat. Tvrdí, že žádný extenzivní výklad trestního zákoníku ani trestního řádu nesmí být v posuzované věci připuštěn, protože by šlo o bezprecedentní zásah do ústavního pořádku.

6. Výrok napadeného usnesení, kterým byl opatrovníkem stěžovatelky ustanoven advokát M. P. s odůvodněním, že je nebezpečí z prodlení a stěžovatelka nemá osobu způsobilou činit za ni úkony v trestním řízení, není podle stěžovatelky pravdivý, neboť má osobu zastupující ji navenek a způsobilou činit za ni úkony v daném trestním řízení (starostku), přičemž nikdo této osobě nemůže podle platné právní úpravy zakázat výkon její funkce. Z toho důvodu stěžovatelka, jak již bylo uvedeno, v odůvodnění ústavní stížnosti navrhuje zrušení tohoto usnesení.

III.

Vyjádření účastníků řízení

7. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníky řízení, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti.

8. Okresní státní zastupitelství ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedlo, že oprávnění státního zástupce ustanovit v přípravném řízení trestním obci jakožto poškozené opatrovníka vyplývá přímo z § 45 trestního řádu a že tedy nejde v daném případě o použití analogické. Odkázalo přitom na výkladové stanovisko nejvyššího státního zástupce ze dne 30. 9. 2009 č. 2/2009 (1 SL 738/2009) a na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015 sp. zn. 3 Tz 7/2015, podle kterého právo obce rozhodovat ve věcech samostatné působnosti nepožívá vyšší ústavně právní ochrany než svoboda soukromé osoby. Dodalo, že ustanovení opatrovníka stěžovatelce se nijak nedotýká mandátu zastupitelů stěžovatelky, vztahuje se toliko k zastupování stěžovatelky jako poškozené v trestním řízení, které za běžných okolností náleží starostce. Poukázalo rovněž na to, že starostka stěžovatelky jedná, které je předmětem prověřování, považuje za zákonné. Podle jeho názoru není přijatelné, aby v trestním řízení vystupovala starostka v roli podezřelé a současně v roli osoby zastupující stěžovatelku, která je poškozenou v trestním řízení právě jednáním starostky.

9. Krajské státní zastupitelství v plném rozsahu odkázalo na odůvodnění svého v záhlaví specifikovaného usnesení.

10. Ústavní soud nepovažoval za nezbytné zasílat vyjádření účastníků řízení stěžovatelce k replice, neboť se v nich neobjevily žádné zásadní nebo nové argumenty.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Shledal, že stěžovatelka má v předmětném trestním řízení postavení poškozené, proto je třeba ji s ohledem na § 43 odst. 1 trestního řádu považovat i za účastnici řízení o vině a trestu,

neboť jí příslušným trestným činem mohla být způsobena újma, a podle uvedeného zákonného ustanovení se postavení poškozeného v trestním řízení nevyčerpává jen možností navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému trestným činem způsobena, nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na jeho úkor trestným činem získal, ale má právo činit i návrhy na doplnění dokazování, nahlížet do spisů (§ 65 trestního řádu), zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného od odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu a před skončením řízení se k věci vyjádřit, a to nejenom ve vztahu k adheznímu řízení, ale i k řízení o vině a trestu (srov. náleze ze dne 26. 4. 2022 sp. zn. IV. ÚS 1993/21). Aby Ústavní soud nebyl podezírán z přílišného formalismu, akceptoval (jako prioritní) návrh stěžovatelky na zrušení usnesení státního zástupce krajského státního zastupitelství, byť byl obsažen pouze v odůvodnění ústavní stížnosti a nikoliv v petitu. Ostatně od tohoto rozhodnutí se odvíjí stěžovatelkou namítaný zásah do práva na samosprávu, resp. nerespektování jejího práva zvolit si zmocněnce podle svého uvážení.

12. Ústavní stížnost byla tedy podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené v ústavní stížnosti. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Její ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

13. Jde-li o argumentaci stěžovatelky proti napadenému usnesení státního zástupce krajského státního zastupitelství spočívajícím v nerespektování práva stěžovatelky zvolit si zmocněnce podle svého uvážení prostřednictvím osoby oprávněné za ni činit úkony v příslušné trestní věci, Ústavní soud shledal, že v této části je ústavní stížnost důvodná.

14. K návrhu stěžovatelky, aby Ústavní soud vyslovil okamžitý zákaz výkonu činnosti ustanoveného opatrovníka, Ústavní soud konstatuje, že v případech, kdy ústavní stížnost směřuje proti jinému zásahu orgánu veřejné moci, než je rozhodnutí, může podle § 80 odst. 2 zákona o Ústavním soudu rozhodnout o předběžném opatření bez ústního jednání, přičemž ve zvlášť naléhavých případech nemusí být k návrhu na předběžné opatření vyžádáno vyjádření ostatních účastníků a vedlejších účastníků. O takový zvlášť naléhavý případ však v nyní posuzované věci nejde, proto Ústavní soud vyjádření ostatních účastníků řízení vyžádal.

15. Ústavní soud k projednání a rozhodnutí o ústavní stížnosti nenařídil ústní jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

16. Ústavní soud v posuzované věci řešil především otázku, zda v situaci, kdy starostka stěžovatelky i ostatní členové zastupitelstva jsou osobami podezřelými ze spáchání trestného činu vůči stěžovateli, která má proto v trestním řízení postavení poškozeného (§ 43 trestního řádu), může být stěžovatelce bez dalšího ze strany orgánů činných

v trestním řízení z důvodu kolize jejich zájmů ustanoven opatrovník podle § 45 odst. 1, odst. 2 trestního řádu, a rovněž otázku, zda porušení ústavně zaručeného základního práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) ve spojení s právem na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny v daném trestním řízení může spočívat již v tom, že orgány činné v trestním řízení před ustanovením opatrovníka stěžovatelce podle § 45 odst. 1, odst. 2 trestního řádu rezignovaly na postup podle § 50 odst. 1 trestního řádu, aby starostka stěžovatelky (popř. místostarosta či jiný člen zastupitelstva) určila zmocněnce stěžovatelky k provádění úkonů v daném trestním řízení.

17. Ač v předmětné věci nejde o stěžovatelkou tvrzené porušení práva na samosprávu, jak bude níže rozvedeno, Ústavní soud po posouzení ústavní stížnosti dospěl k závěru, že jde o návrh důvodný.

a) Obecná východiska

18. Ohledně práva na samosprávu je z čl. 8, čl. 100 odst. 1 Ústavy a čl. 36 odst. 3 Listiny dovozováno, že právem územních samosprávných celků na samosprávu se rozumí ústavně zaručené právo příslušného územního společenství občanů rozhodovat na vlastní odpovědnost ve svém a současně veřejném zájmu samostatně (mimo instrukce a pokyny) v rámci decentralizovaných autonomních prostorů jim vymezených ústavním pořádkem a zákony o svých záležitostech v rámci svého území a za svá rozhodnutí nést veřejnoprávní odpovědnost (viz blíže Bahýľová, L. a kol. *Ústava České republiky. Komentář*. Linde Praha 2010, s. 1106 a n., 1387 a n.). Stát může svými orgány do této oblasti zasahovat podle čl. 101 odst. 4 Ústavy jen tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona (tedy je-li zákon porušován), jen a způsobem stanoveným zákonem, přičemž územním samosprávným celkům je proti takovým zásahům zaručena soudní ochrana podle čl. 36 odst. 1 ve spojení čl. 36 odst. 2 Listiny. Jen zákonu (tzv. výhrada zákona) je svěřeno vymezit okruh věcí, které stát decentralizuje a které jsou samostatně spravovány územními samosprávnými celky. Právní předpisy, kterými je případně takový zákon prováděn, nemohou do této zákonu vyhrazené oblasti zasahovat, aniž by nešlo o projev svévole či libovůle státu ve vztahu k územní samosprávě [srov. náleze ze dne 14. 5. 2019 sp. zn. III. ÚS 3817/17 (N 78/94 SbNU 73)].

19. Obsahem práva na samosprávu je tak ochrana autonomní sféry spravování politických záležitostí, tj. vytváření politické vůle při péči o místní záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, nejsou-li zákonem svěřeny krajům, nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, přičemž okruh záležitostí, které náleží do samosprávy, je dán zákonem [srov. § 35 ve spojení s § 7 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“)].

20. Stěžovatelka se proto mýlí ve svém přesvědčení, že institut opatrovníka obce z řad advokátů v trestním řízení nelze na samosprávu aplikovat, resp. že ustanovením takového opatrovníka může dojít k zásahu do práva na samosprávu, garantovaného obecně v čl. 8 Ústavy a dále v její hlavě sedmé (čl. 99 až 105). Ústavní zákony ani zákony upravující průběh trestního řízení totiž nečiní žádný rozdíl mezi tím, když se trestní řízení týká

právnícké osoby soukromého práva nebo právnícké osoby veřejného práva, za kterou je obec jako veřejnoprávní korporace považována.

21. V trestním řízení mohou v postavení poškozeného vystupovat nejen fyzické osoby, ale i osoby právnícké, a to včetně právníckých osob veřejného práva – např. veřejnoprávní korporace, jimiž jsou obce i kraje. Ve své dosavadní judikatuře Ústavní soud konstatoval, že i právnícké osobě (tedy i obci či kraji) náleží v trestním řízení některá ústavně zaručená základní práva, mezi nimi i právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny [srov. zejména nálezy sp. zn. II. ÚS 131/18 ze dne 15. 8. 2018 (N 137/90 SbNU 247), všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>].

22. Podle § 103 odst. 1 zákona o obcích starosta zastupuje obec navenek. Podle § 103 odst. 6 téhož zákona je-li starosta ze své funkce odvolán nebo se funkce vzdal a není-li současně zvolen nový starosta, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta, kterého určilo zastupitelstvo obce k zastupování starosty (§ 104 odst. 1 zákona o obcích). Neurčilo-li zastupitelstvo obce místostarostu k zastupování starosty nebo byl-li tento místostarosta z funkce odvolán nebo se funkce vzdal současně se starostou, pověří zastupitelstvo obce výkonem pravomoci starosty některého z členů zastupitelstva obce.

23. Podle § 50 odst. 1, věty první, trestního řádu zúčastněná osoba a poškozený se mohou dát zastupovat zmocněncem, kterým může být i právnícká osoba; o tom je třeba je poučit.

24. Ústavní soud judikoval, že právnícká osoba musí mít co nejširší příležitost uspořádat své záležitosti tak, aby za ni mohla v trestním řízení vystupovat osoba nejen kvalifikovaná, ale také informovaná o rozhodných skutečnostech vztahujících se k tvrzenému poškození právnícké osoby, která se těší její důvěře [srov. přiměřeně nálezy ze dne 21. 1. 2020 sp. zn. IV. ÚS 3139/19 (N 12/98 SbNU 92)].

25. Za stavu, kdy starostka i ostatní členové zastupitelstva obce jsou podezřelí ze spáchání trestného činu a kdy obec vystupuje v daném trestním řízení jako poškozená, je tak třeba předně postupovat podle § 50 odst. 1 trestního řádu, a pokud osoba oprávněná jednat za právníckou osobu sama zmocněnce právnícké osobě nezvolí, je třeba ji o tom poučit s ohledem na nastalou kolizní situaci. Až nebyl-li by tímto postupem zmocněnec zvolen, byla by na místě aplikace ustanovení § 45 odst. 1, věta třetí, odst. 2 trestního řádu.

26. Jde o situaci obdobnou jako u trestní odpovědnosti právníckých osob podle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim (dále jen „zákon o TOPO“). Přijetím již shora zmíněného nálezu sp. zn. IV. ÚS 3139/19 došlo k rozšíření možnosti volby zmocněnce obviněnou právníckou osobou i na ty případy, kdy jediná osoba oprávněná činit za obviněnou právníckou osobu úkony v trestním řízení má v téže trestní věci postavení obviněného. Ústavní soud v té souvislosti zdůraznil, že je bezpochyby v zájmu zachování práv dotčené právnícké osoby (tj. i obce či kraje), aby za ni podezřelý či obviněný člen statutárního orgánu nečinil všechny úkony v trestním řízení, neboť dokonce i když by se na počátku mohlo jevit, že má zcela shodné zájmy jako právnícká osoba, nikdy nelze vyloučit riziko kolize jeho zájmů se zájmy právnícké osoby, byť třeba i v budoucnu. V té spojitosti Ústavní soud připomněl, že i vůči takovému

obviněnému členu statutárního orgánu právnické osoby (u obce vůči starostovi či místostarostovi) stále platí presumpce nevinny podle čl. 40 odst. 2 Listiny, a tedy nelze bez dalšího jen pro jeho status obviněného předpokládat, že jsou i v této konkrétní otázce volby zmocněnce důvodné obavy z kolize zájmů. Ústavní soud v citovaném nálezu uzavřel, že považovat takového obviněného bez dalšího za vyloučeného i z tohoto úkonu může být proporcionálním zásahem do práva právnické osoby ... jen tam, kde je zřejmé, že již takový úkon činí se záměrem poškodit právnickou osobu či zvýhodnit své právo na obhajobu na její úkor. Z logiky věci tedy plyne, že v této volbě je obviněný limitován. Tyto závěry se přiměřeně použijí i v případě kolize zájmů poškozené obce (stěžovatelky) a starostky obce, vůči ní je vedeno trestní řízení.

27. Nepřekročí-li však starostka při volbě zmocněnce takové limity mohou orgány činné v trestním řízení tuto volbu považovat za neúčinnou pouze tehdy, je-li z konkrétních okolností zřejmé, že jde o zjevné zneužití práva (např. volba zmocněnce, který nebude náležitě zastupovat obec jako právnickou osobu a bude upřednostňovat zájmy starostky, doručuje se mu na adresu v zahraničí, kde je nedostupný atd.). Jen v takových případech je možné právnické osobě přesto, že jí byl zvolen zmocněncem, ustanovit opatrovníka. Ustanovení opatrovníka je vždy krajním řešením (viz náleze ze dne 23. 6. 2020 sp. zn. I. ÚS 2638/19).

b) Aplikace obecných východisek na nynější věc

28. Shora rozvedené právní závěry obsažené v nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3139/19 přiměřeně dopadají na nyní posuzovaný případ stěžovatelky. Za stěžovatelku coby poškozenou v trestním řízení byla v době vydání předmětných rozhodnutí státního zástupce okresního státního zastupitelství a státního zástupce krajského státního zastupitelství oprávněna jednat starostka R. P., která byla současně v téže trestní věci v postavení podezřelá (nikoli tedy obviněná, jako ve věci sp. zn. IV. ÚS 3139/19). Ostatní členové zastupitelstva byli v dané trestní věci rovněž v postavení podezřelých. Je zřejmé, že starostka ani další členové zastupitelstva jako podezřelí v daném trestním řízení nemohli za stěžovatelku z důvodu kolize zájmů v předmětném trestním řízení vystupovat, mohli však stěžovatelce jako poškozené právnické osobě sjednat zastoupení zmocněncem podle § 50 odst. 1 trestního řádu. Orgány činné v trestním řízení však starostce, resp. členům zastupitelstva stěžovatelky volbu zmocněnce neumožnily a ze skutečnosti, že jde o osoby podezřelé v předmětné trestní věci, bez dalšího vyvodily, že jejich zájmy jsou i v tomto směru v rozporu se zájmy stěžovatelky. Z uvedeného důvodu postupovaly podle § 45 odst. 1, věta třetí, odst. 2 trestního řádu a pro dané trestní řízení ustanovily stěžovatelce opatrovníka. Nijak se tedy nezabývaly tím, zda bylo ve věci dáno konkrétní riziko, že by starostka stěžovatelky či jiný člen zastupitelstva zvolili takového zmocněnce, který by nehájl nejlepší zájmy stěžovatelky jako poškozené v trestním řízení či který by upřednostňoval v konfliktu své vlastní zájmy či zájmy starostky před zájmy stěžovatelky, a místo toho ustanovily stěžovatelce opatrovníka podle § 45 odst. 2 trestního řádu.

29. Okresní státní zastupitelství své stručné rozhodnutí o ustanovení opatrovníka odůvodnilo toliko tím, že starostka stěžovatelky nemůže za stěžovatelku jednat a práva stěžovatelky jakožto poškozené v daném trestním řízení vykonávat proto, že je současně

v této trestní věci podezřelou, tedy že její zájmy jsou v rozporu se zájmy obce. Krajské státní zastupitelství v odůvodnění svého rozhodnutí uvedlo, že starostka stěžovatelky v rámci podání vysvětlení sdělila, že jednání, které je předmětem prověřování, považuje za zákonné, a že ze strany stěžovatelky nedošlo k připojení se s nárokem na náhradu škody. Na základě toho uzavřelo, že je zřejmé, že zájmy osob, které jsou oprávněny jednat za stěžovatelku navenek a které jsou tudíž oprávněny vykonávat práva a povinnosti vyplývající z postavení stěžovatelky coby poškozené v trestním řízení, jsou v reálné kolizi.

30. Takovým postupem se orgány činné v trestním řízení dopustily neproporcionálního zásahu do stěžovatelčina práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny ve spojení s právem na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny. Ze shora rozvedených obecných východisek se jednoznačně podává, že starostku stěžovatelky ani ostatní členy zastupitelstva, byť osoby podezřelé v daném trestním řízení, nebylo možno automaticky považovat za vyloučené z volby zmocněnce podle § 50 odst. 1 trestního řádu. V současné době nelze dopředu předvídat výsledek příslušného trestního řízení, přičemž je zřejmé, že podezření členů zastupitelstva stěžovatelky ze spáchání trestného činu nemusí být potvrzeno. Postup orgánů činných v trestním řízení pak nelze akceptovat ani z časového hlediska, neboť nárok na náhradu škody může stěžovatelka uplatnit až do zahájení dokazování v hlavním líčení, což rozhodně nelze v nejbližší době očekávat.

VI. Závěr

31. Na základě výše uvedeného Ústavní soud zčásti vyhověl ústavní stížnosti stěžovatelky a podle § 82 odst. 2 písm. a) a § 83 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodl jak je ve výroku I. a II. uvedeno. Ve zbylém rozsahu Ústavní soud ústavní stížnost odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, neboť po zrušení napadeného usnesení státního zástupce krajského státního zastupitelství se další návrhy stávají bezpředmětnými, resp. zjevně neopodstatněnými (výrok III).

32. Státní zástupce krajského státního zastupitelství tak musí při respektování shora vyslovených právních názorů Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy) znovu rozhodnout o stížnosti starostky obce L. podané proti usnesení státního zástupce okresního státního zastupitelství ze dne 2. 12. 2021 č. j. ZN 1372/2020-106.

33. S ohledem na výše uvedené a na skutečnost, že Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky v krátké době od jejího podání, nebylo již třeba zvlášť rozhodovat o návrhu stěžovatelky na okamžité vyslovení zákazu výkonu činnosti ustanoveného opatrovníka.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 24. května 2022

Jaromír Jirsa
předseda senátu